

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК – 06 ГУВЕРНЕРСТВО

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітня програма - Управління навчальним закладом

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Гувернерство» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю **073 Менеджмент**

Мова навчання - українська

Розробник: Міщень Оксана Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету

Протокол від "27" серпня 2020 року № 4

Завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

I. Малафійк проф. Малафійк І.В.

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету ...

Протокол від "2" 09 2020 року № 4

Голова навчально-методичної комісії психолого-природничого факультету...

І. Сяська доц. Сяська І.О.

© _____, 2020 рік

© _____, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 01 Освіта	Вибіркова	
Модулів – 3	Спеціальність: 073 Менеджмент	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3			
Індивідуальне науково-дослідне завдання: творчий проект		Семестр	
Загальна кількість годин – 120			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		20 год.	
		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Самостійна робота	
		80 год.	
		Вид контролю:	
		залік	
Передумови для вивчення дисципліни, вивчення дидактики, основ педагогіки, методик (української мови, читання, природознавства, математики та ін.), історії педагогіки, педагогічна майстерність та ін.			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Головним осередком, де відбувається становлення та розвиток особистості, її пристосування до умов життя, де формуються найбільш стійкі, соціально значущі елементи у вихованні, була і залишається сім'я. Щоденно спостерігаючи за батьками, іншими людьми, спілкуючись з ними малюк набуває досвіду співжиття у суспільстві. У сім'ї відбувається первинна соціалізація дитини, тобто залучення маленької людини до соціального довкілля, шляхом його прийняття і перетворення на власний життєвий досвід, відповідно до своїх вимог і можливостей, індивідуальних рис, здобутків і соціального досвіду в найширшому його розумінні. Перші контури образу світу, який складається у дитини, відповідний образ життя формує й визначає домашнє виховне середовище.

Соціально-економічні перетворення в Україні зумовили суттєві зміни у вітчизняній освітній системі, появу альтернативних форм освіти й виховання. Переорієнтація громадянського виховання на особистісно орієнтовану модель та законодавче закріплення можливості отримання освіти в сім'ї виявились важливими чинниками, які викликали до життя ідею домашнього виховання силами педагога-професіонала. Це сприяло відродженню інституту гувернерства, як суспільно-необхідного соціально-педагогічного явища. Аналіз практики показує, що зростаючий попит на гувернерів не зумовив гострого дефіциту фахівців цього профілю, проте переважна їх кількість не має навіть педагогічної, тим більше спеціальної освіти. Отже, проблемою постав рівень фахової підготовки сучасних гувернерів, шлях до її вирішення – підготовка спеціальних педагогів, які забезпечать у домашніх умовах всебічне виховання, навчання, соціальний розвиток дітей.

В сучасних умовах розгортання сфери соціальної діяльності з дітьми та молоддю відбувається становлення одного з напрямків цієї роботи – індивідуальний патронат дитини, яка потребує особливої турботи та піклування. Нині, коли значна кількість дітей у зв'язку зі щільним графіком занять (гуртки іноземних мов, музичні та хореографічні студії тощо) через серйозні захворювання чи з інших причин не відвідує дошкільних закладів та груп продовженого дня, виникла потреба з підготовки гувернерів-професіоналів.

Гувернерство становить окрему галузь педагогічної науки з завданнями, зі своїм понятійно-категорійним апаратом. Основні терміни «гувернер», «гувернантка». Гувернер і гувернантка – це особи, які займаються індивідуальним навчанням і вихованням дітей у сім'ях чи з освітньо-виховних закладах закритого тип, умови перебування дітей в яких наближені до домашніх (за Євгенією Геннадіївною Сарапуловою).

Нині актуальним виявляється повернення до теми гувернерства. Сучасність потребує появу нового фахівця –гувернера, який і має реалізовувати індивідуальний підхід у соціальному вихованні та активізувати соціальний розвиток особистості в гувернерській діяльності.

Гувернер повинен мати високоморальну свідомість, загальну культуру й інтелігентність, любов до дітей. Формувати пізнавальну, мотиваційно-вольову й емоційну сферу особистості. Також консультувати батьків з питань навчання і виховання дітей із затримками розвитку і різного роду дефектами. Здійснювати допомогу в подоланні порушень у пізнавальному й особистісному розвитку. Гувернер має виконувати функції посередника між батьками і дітьми та у виховній роботі, в гуманістичному й естетичному вихованні, використовувати різні види мистецтва.

Гувернер, який працює з сім'єю, який виховує дитину з функціональними обмеженнями, здатен і повинен надавати їй освітню, посередницьку та психологічну допомогу. Освітня допомога передбачає підвищення адаптивних можливостей шляхом навчання (формування нових знань, умінь і навичок) і виховання (зміна цінностей, установок). Батькам важливо надавати необхідну інформацію, забезпечувати відповідною літературою, залучати до взаємодії з іншими сім'ями, тренінгів, занять, що організовують соціальні служби. Гувернер – це приватна особа, яка займається індивідуальним навчанням і вихованням дитини. Гувернер повинен володіти спеціальними знаннями для роботи з дітьми: знання загальної, вікової, сімейної, педагогічної психології, дефектології, основ медичних знань та ін.

Програма навчального курсу «Гувернерство» орієнтована саме на таку підготовку. Програма дисципліни передбачає ознайомлення студентів з такими питаннями:

- 1) правові та психологічні основи діяльності гувернера;
- 2) специфіка виховної роботи гувернера в сім'ї;
- 3) технології та методики викладання;
- 4) особливості загального розвитку та навчання дитини вдома;
- 5) проблеми загартування та оздоровлення дитини.

Програма включає вивчення як вітчизняних, так і зарубіжних моделей роботи гувернера, що дає можливість ефективно формувати у студентів розуміння цього процесу. Значна увага приділяється активізації творчого потенціалу студентів, використанню їхнього життєвого досвіду та залученню різноманітних літературних джерел.

Навчальна дисципліна «Гувернерство» відводиться важлива роль у формуванні особистості майбутнього педагога, так як **мета** цієї дисципліни – сформувані у студентів наукові поняття про теорію і методику домашнього виховання та навчання, її цілі та завдання; допомогти їм в оволодінні основними теоретичними знаннями та практичними вміннями щодо навчання і виховання особистості в сім'ї та навчити їх застосовувати ці знання і вміння в майбутній педагогічній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити студентів з технологією роботи гувернера;
- озброїти майбутніх педагогів методиками вивчення, навчання та виховання дітей різних вікових груп.

3. Очікувані результати навчання

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- основні положення “Конвенції про права дитини”, законодавство України про освіту, про дошкільну освіту, про охорону праці, про дитяче харчування, про фізичну культуру і спорт; державну мову відповідно до чинного законодавства; правила та норми безпеки життєдіяльності;
  - науково-педагогічні засади організації домашнього виховання дитини;
  - вікові анатомо-фізіологічні, психічні особливості розвитку дитини раннього та дошкільного віку;
  - основи вікової та педагогічної психології, сімейної психології, педіатрії, гігієни і дієтології дитини, долікарської допомоги;
  - характеристики основних епох світової культури;
  - дитячу літературу, найвидатніші твори мистецтва для дітей;
  - закономірності взаємодії дитини з довкіллям;
  - дитячі ігри та іграшки, їхні виховні можливості і функції;
  - методику навчання грамоти, математичної підготовки до школи;
  - методику навчання основам образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, музичного розвитку дитини;
  - засоби та форми розвиткової діяльності та виховної роботи, прищеплення загальної культури, зокрема етичних навичок дитини, організації активного та творчого дозвілля дитини – індивідуально, в групах та сім’ї;
  - поводження в екстремальних ситуаціях;
  - історію рідного краю, міста, його визначні пам’ятки, культурні та навчальні заклади для дітей;
  - основи етики, етикету, екологічної культури;
  - інформаційні технології у сфері діяльності гувернера особливості роботи гувернера в сім’ї, встановлення взаємостосунків з дитиною та її батьками;
  - особливості підготовки дітей дошкільного навчання;
  - особливості виховання культури поведінки у дітей в громадських місцях, на природі, вдома, в гостях, під час приймання гостей;
  - методику загартування і фізичного виховання дітей у сім’ї.
- В результаті навчання на навчальній дисципліні студенти повинні **уміти**:**
- забезпечувати догляд, оздоровлення, режимні процеси, вивчення і всебічний розвиток особистості дитини, її здібностей;
  - задовольняти інтелектуальні та емоційні потреби дитини, готувати її до виконання необхідних соціальних ролей (зокрема до навчання у школі, навчання та поведінка у школі), в разі потреби захищати її життя, честь і гідність, використовуючи ефективні методи, засоби і форми роботи;
  - виховувати у дитини повагу до батьків, жінки, культурно-національних, духовних, історичних цінностей України, країни походження, дбайливе ставлення до навколишнього середовища;
  - готувати вихованців до свідомого життя в дусі взаєморозуміння;
  - запобігати вживанню ними алкоголю, наркотиків, іншим шкідливим звичкам, пропагувати здоровий спосіб життя;
  - безпосередньо працювати з батьками, надавати їм консультаційну допомогу з питань навчання, виховання, розвитку їхньої дитини;
  - здійснити вивчення особистості дитини, встановити її готовність до навчання в школі;
  - розробити режим дня для дітей різних вікових груп;
  - розробити сценарій сімейного свята;
  - допомогти дитині у підготовці уроків;
  - організувати дозвілля дітей різного віку.

Загально-професійні вимоги

- а) раціонально й ефективно організовувати свою роботу;
- б) використовувати в разі необхідності засоби попередження й усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії тощо);
- в) знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов’язків.

Вивчення навальної дисципліни проводиться на інтерактивних лекціях, практичних заняттях, у процесі індивідуальної роботи з студентами в аудиторний час (консультації) та в процесі їх самостійної роботи.

Практичні заняття передбачають виконання творчих, навчально-дослідницьких завдань, розробку і захист творчих проектів, аналіз проведеної роботи, тренінги, творчі вправи, творчі обговорення.

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання нормативних документів, основної та додаткової педагогічної літератури, виконання творчих проектів, різних видів науково-дослідницької роботи.

Зміст і форми навчальної роботи з студентами повинні забезпечити необхідний науково-теоретичний і практичний рівень підготовки майбутніх педагогів до роботи гувернера.

При вивченні курсу «Гувернерство» студенти повинні сформулювати наступні компетенції:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері освітнього менеджменту або в процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.

Програмні результати навчання

ПРН 7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп і в міжнародному контексті.

ПРН 10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати в команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.

На вивчення курсу відводиться 4 кредити ECTS, 120 годин. Робочою програмою курсу передбачені лекційні заняття - 20 год., практичні заняття - 20 год., самостійна робота - 80 год. Зміст курсу логічно поділено на 3 змістові модулі.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні умови роботи гувернера

Тема 1, 2. Основи правових знань. Сім'я як соціальний інститут становлення та розвитку особистості людини.

Право - соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави. Право у житті кожного з нас. Поняття правосвідомості як регулятора правомірної поведінки, чинника зміщення правопорядку і законності. Законодавство України про освіту та його завдання. Основні принципи освіти. Державна політика в галузі освіти. Поняття шлюбу і сім'ї. Юридичний і правовий захист гувернера. Директивні та нормативні документи. Питання з працевлаштування. Особливості оформлення контрактів при працевлаштуванні.

Характеристики сім'ї як соціального інституту формування особистості, тенденції її розвитку. Сучасна сім'я в контексті соціокультурних реалій. Психолого-педагогічні основи взаємодії з різними типами сімей.

Змістовий модуль 2. Методики виховання та навчання дітей молодшого віку

Тема 3. Основи педіатрії та гігієни дитини.

Анатомо-фізіологічні особливості дитини в різні вікові періоди: період немовляти (до 1 року), період раннього віку (від 1 до 3 років), період дошкільного віку (від 3 до 6 років), період молодшого шкільного віку (від 6 до 10 років). Режим дня. Гігієнічні вимоги до організації сну дітей. Дитяче харчування. Способи підтримки імунітету: фізичне навантаження, перебування на свіжому повітрі, відновлення сил організму, особиста гігієна, режим харчування, водні процедури, фітотерапія. Дитячі хвороби: шлунково-кишкові захворювання та їх характеристика; хвороби органів дихання, їх види та характеристика; хронічні дитячі хвороби; шкіряні хвороби, причини їх

виникнення; дитяча нервозність та її попередження; особливості поведінки нервових дітей; гіпотрофія, характеристика ступенів захворювання. Догляд за хворою дитиною.

Тема 4. Дитяча педагогіка

Предмет і завдання педагогіки як науки. Основні педагогічні поняття: “освіта”, “виховання”, “навчання”, “формування особистості”. Родинне виховання. Про , сім’ю і родинне виховання. Розвиток і виховання дітей раннього віку. Особливості періоду дошкільного дитинства та його значення. Роль виховання у розвитку особистості. Характеристика вікових періодів.

Завдання виховання і основні напрямки розвитку. Методика організації життя і діяльності дітей. Розвиток провідних вмінь: вдосконалення ходьби, розвиток дій з предметами, виховання культурно-гігієнічних навичок дитини. Заняття, види занять, дидактичні ігри, сенсорний розвиток дитини. Особливості другого та третього року життя дитини: особливості фізичного розвитку дитини; рухи; розвиток мови і мислення; формування самостійності; розвиток мови, наочно-дійового мислення; ознайомлення з оточуючим світом; сенсорний розвиток; навчання та проведення занять; види занять, тривалість, розподіл їх на тиждень. Фізичне виховання дітей. Значення, завдання та умови фізичного виховання в дошкільному віці. Організація харчування дитини. Організація і методика проведення прогулянок. Організація дитячого сну. Роль сім’ї в фізичному вихованні дітей. Розумове виховання дітей. Значення і завдання розумового виховання. Народна педагогіка про розумове виховання. Розумовий розвиток. Роль розумового виховання в розвитку особистості. Засоби розумового виховання. Дидактичні принципи навчання. Методи і прийоми навчання. Сучасні технології у вихованні і навчанні дітей дошкільного віку. Моральне виховання дітей. Завдання морального виховання. Народна педагогіка про моральне виховання. Історія рідного краю, області. Пам’ятки культури та архітектури. Методи морального виховання. Виховання у дитини любові до Батьківщини та рідного краю. Виховання дисциплінованості та культури поведінки. Статеве виховання. Роль сім’ї в моральному вихованні дитини. Трудове виховання дітей. Завдання трудового виховання. Економічне виховання дітей. Своєрідність праці дітей. Види і зміст дитячої праці в залежності від віку дитини. Основні форми організації праці дітей. Самообслуговування. Господарсько-побутова праця. Праця на природі. Ручна праця. Доручення. Керівництво працею дітей. Сім’я в трудовому вихованні дітей. Естетичне виховання дітей. Значення і завдання естетичного виховання. Формування основ естетичного смаку. Народна педагогіка про естетичне виховання. Роль сім’ї у вирішенні завдань естетичного виховання дитини. Гра. Соціальний характер гри. Розвиток ігрової діяльності. Гра як засіб виховання і розвитку дитини. Взаємозв’язок гри, праці і навчання. Види ігор: сюжетно-рольові ігри, ігри-драматизації, дидактичні ігри, рухливі, будівельні та музично-дидактичні ігри, їх своєрідність, виховна цінність. Іграшка, її місце в житті дитини. Види іграшок. Методика ознайомлення дітей з новою іграшкою. Значення свят і розваг. Вимоги щодо їх проведення. Види свят та їх зміст. Розваги, їх виховне значення. Види розваг, час їх проведення. Свята та розваги в сім’ї. Психолого-педагогічне обстеження дитини. Обстеження пам’яті, уваги, мислення, уяви та емоцій дитини.

Вправи: відпрацювання навичок по догляду за новонародженою дитиною: проведення масажу, корегуючої гімнастики, харчування, складання меню; відпрацювання прийомів по навчанню дітей життєво важливим руховим діям: лазінню, повзанню, ходьбі, бігу, стрибкам, метанню, рівновазі; вдосконалення прийомів організації режимних моментів та загартовуючих процедур з дітьми раннього віку; проведення прогулянок на свіжому повітрі, ігор з дітьми на розвиток сенсорних еталонів; відпрацювання навичок проведення занять з дітьми раннього віку.

Тема 5, 6, 7. Дитяча література. Методики виховання дітей.

Дитяча література як культурне явище, виховний засіб та навчальний предмет. Короткий курс з історії дитячої літератури. Бібліографія художніх творів та посібників для дитячого читання. Дитячі бібліотеки. Методичні засоби в роботі домашнього вихователя з дитячою літературою. Казки для дітей: український фольклор; малі жанри українського фольклору (скоромовки, прислів'я, загадки, щедрівки, колядки, колискові пісні, заклички, пісні-ігри). Українська народна казка. Місце і роль казок серед інших жанрів дитячої літератури. Види казок. Казки про тварин. Міфологія чарівної казки. Особливості соціально-побутової казки. Зміст, методика розповідання казки. Прийоми виразного читання: інтонація, темп, логічний наголос тощо. Особливості тематики казок для дітей різного віку. Інсценування казок про тварин та соціально-побутових казок. Складання творчих

завдань до чарівної казки. Казки народів світу: народна казка; авторська казка. Особливості казок різних народів. “Бродячі сюжети”. Видатні автори казок для дітей. Морально-етична проблематика казок Г.Х.Андерсена. Казки братів Грімм про природу. Риси народного життя в літературних казках Ш.Перро. Творчість К.Чуковського. Розвиток інтонації та її компоненти при розповіданні казок. Поезія для дітей. Психологічні особливості сприйняття дитиною поезії. Класична поезія. Сучасна поезія. Особливості читання поезії. Прийоми виразного читання. Дитяча розповідна проза. Тематична проблематика та художні особливості розповідної прози для дітей молодшого віку – оригінальної та перекладної. Змалювання важкої долі дитини в прозі початку ХХ ст. Сучасна проза для дітей. Відображення природи в творчості відомих письменників.

Використання інформаційних та комп'ютерних технологій в глобальній мережі Internet. Комп'ютерні ігри для дітей дошкільного та шкільного віку: навчальні, розвиваючі, інтерактивні (Весела математика (математичні розвиваючі ігри для дітей 5-7 років); Весела азбука (Навчальна гра для наймолодших); Весела каліграфія (Розвиваюча гра для малят); Букви та цифри; Несерйозні уроки. Від 4 до 7 років (інтерактивні ігри для навчання читанню та рахуванню); День народження динозаврика (жива книжка, гра, навчання рахуванню).

Методика фізичного виховання. Перинатальний період розвитку. Анатомо-фізіологічна характеристика дітей від народження до шести років: вага, зріст, будова кістково-м'язової системи тощо. Гігієнічне виховання. Гігієнічні фактори: режим, харчування, догляд. Загартування. Види загартувуючих процедур. Ранкова гімнастика. Методика проведення ранкової гімнастики. Заняття з фізичної культури. Руховий режим на прогулянці. Рухливі ігри. Народні рухливі ігри. Методика проведення. Значення, тематика, зміст і методика проведення. Види сімейних свят і розваг.

Вправи: проведення вправ на розвиток м'язів плечового поясу, рук, ніг; вдосконалення навичок проведення рухливих ігор та прийомів виготовлення атрибутів до рухливих ігор; відпрацювання навичок проведення спортивних ігор та вправ

Методика розвитку мовлення. Характеристика мови дітей раннього віку. Завдання звукової культури мови. Умови виховання звукової культури мовлення. Словникова робота з дітьми різного віку. Основні напрями роботи над збагаченням, активізацією словника дітей. Завдання із зв'язного мовлення в різні періоди розвитку дитини. Типи зв'язного мовлення (діалогічне, монологічне). Типи діалогу (розпитування, бесіда, дискусія). Типи монологу (опис, оповідання). Основні ознаки діалогу і монологу. Базисна характеристика засвоєння граматично правильного мовлення дітьми. Особливості засвоєння граматики дітьми дошкільного віку. Типові помилки в мовленні дітей, їх причини. Наочні методи в роботі над розвитком мовлення дитини. Словесні методи та прийоми розвитку мовлення дитини. Практичні методи та прийоми як засіб активізації процесу розвитку мовлення дитини. Прийоми активізації в навчанні дітей раннього віку; при вивченні художньої літератури; при роботі зі звуком, словом, граматичною будовою мови. Види занять з виховання звукової культури мовлення, їх структура та методика проведення. Прийоми словникової роботи. Заняття з формування граматичної правильності мовлення, їх види, методики проведення. Методи і прийоми розвитку діалогічного мовлення (розмова вихователя з дітьми, бесіда, дидактичні ігри та вправи, драматизація). Формування монологічного мовлення дітей.

Вправи: вдосконалення навичок навчання звуковій культурі мовлення: вправи на розвиток рухливості органів артикуляції; вправи на розвиток мовленнєвого дихання; вправи на розвиток чіткої вимови звуків у мовленнєвому потоці; відпрацювання вмінь інтонаційної виразності мовлення: інтонації, дихання, пауз; відпрацювання навичок читання художніх творів; виготовлення ігор на формування граматичних категорій роду, числа, відмінка у дітей; відпрацювання технічних прийомів виготовлення дидактичних ігор на вживання різних типів речень (прості, складні), на правильне узгодження слів у реченні, на різні способи утворення слів; моделювання розповідей для розвитку зв'язної мови; відпрацювання прийомів навчання розповіді; складання розповідей по сприйманню іграшки, картини, предмету; розповідей по пам'яті та творчих розповідей.

Методика вивчення природи. Значення природи у всебічному розвитку дитини: естетичний, фізичний, розумовий розвиток (пам'ять, уява, увага, відчуття, сприйняття, мова). Погода. Сезонні зміни у природі. Рослини і тварини рідного краю. Заповідні місця. Спостереження як основний метод ознайомлення дітей з природою. Види спостережень: за тривалістю (епізодичні або короткочасні; тривалі або систематичні); за дидактичною метою (первинні, повторні,

порівняльні, заключні); за способом організації (колективні та індивідуальні, планові і позапланові). Демонстрування ілюстративного матеріалу. Вимоги до ілюстративного матеріалу. Технічні засоби навчання. Праця в природі, її своєрідність. Гігієнічні вимоги до праці дітей у природі. Види праці, її зміст. Поняття досліду, експерименту, експериментально-дослідницької діяльності, їх структура. Розповідь дорослого з використанням дитячої природознавчої літератури. Види й тематика бесід. Організація куточка природи. Рослини куточка живої природи. Тварини куточка живої природи. Завдання і зміст ознайомлення з природою Космосу. Методика ознайомлення з планетою Земля, картою неба, Землі. Використання опосередкованих методів: читання художніх творів, розглядання ілюстрацій, перегляд відеофільмів, дидактичних ігор. Використання наочних методів ознайомлення з природою.

Вправи: використання наочних методів ознайомлення з природою; спостереження за живими об'єктами; відпрацювання технічних прийомів роботи з демонстративним ілюстрованим матеріалом; відпрацювання прийомів роботи з технічними засобами навчання (діафільми, діапозитиви, кінофільми, телебачення, магнітофонні записи, радіопередачі, відеофільми); розглядання натуральних об'єктів, виготовлення моделей; відпрацювання умінь організації повсякденної праці в природі, проведення експериментально-дослідницької діяльності при ознайомленні з природою; складання бесід про природу, словесних логічних завдань, реалістичних і фантастичних творів про природу.; визначення рослин даної місцевості, характерні ознаки, способи живлення; ознайомленню з тваринним світом; відпрацювання методики ознайомлення з тваринами, визначення характерних ознак тварин, місця перебування, огляд за домашніми тваринами; проведення розповіді за картиною, бесід, читання художньої літератури, зображувальної діяльності при ознайомленні з порами року; моделювання правил поведінки на природі.

Методика зображувальної діяльності. Завдання предметного, сюжетного, декоративного малювання. Використання різних способів малювання. Обладнання для малювання. Методи та прийоми малювання. Технічні прийоми. Завдання з навчання ліпленню. Обладнання. Технічні прийоми. Способи ліплення: пластичний, конструктивний, комбінований. Методи та прийоми. Завдання предметної, сюжетної та декоративної аплікації. Обладнання. Технічні прийоми вирізування. Завдання та тематика конструювання для дітей різного віку. Обладнання для конструювання. Види конструювання в залежності від матеріалу. Методи та прийоми конструювання для дітей різного віку.

Вправи: відпрацювання технічних прийомів вишивки різних регіонів України: гладь, хрестик; відпрацювання технічних прийомів малювання та способів зображення предмету; вдосконалення нестандартних прийомів малювання: гратаж, монотипія, малювання на мокрому папері, набризг, пальчиком, свічкою, на склі, на сипучих речовинах, ниткографія та ін.; малювання з натури, сюжетне малювання; малювання елементів розпису за мотивами народного та сучасного декоративного мистецтва, відпрацювання технічних прийомів ліплення: скочування, витягування, прищіплювання, примазування, з цілого шматка; ліплення рельєфів, відпрацювання навичок пластичного способу ліплення, ліплення за мотивами народної іграшки; вдосконалення прийомів вирізування, виготовлення площинної, обривної, мозаїчної аплікації, з підсвіткою, витинанки з тканини, виготовлення предметної, сюжетної, декоративної аплікації; відпрацювання прийомів конструювання.

Методика музичного розвитку. Мета і завдання музичного розвитку дитини. Музика і всебічний розвиток особистості дитини: естетичне виховання, формування моральних якостей, активізація розумових здібностей. Вікові особливості музичного розвитку дитини. Методи переконання та навчання засобами музики. Методи навчання навичок слухання музики: наочність, виконання музики, слово дорослого. Прийоми навчання співам: виразне виконання, прийоми розвитку навичок співу, вправи. Методи навчання музично-ритмічних рухів: наочно-слухові, наочно-зорові, словесні. Ігри для ознайомлення з нотною грамотою, з дитячими музичними інструментами. Музично-дидактичні ігри для розвитку тембрового слуху, ритму, високого звукового слуху.

Вправи: слухання музичних творів; складання бесід за темою твору; виготовлення наочного матеріалу до слухання твору; навчання співати дітей раннього та дошкільного віку, репертуар; навчання гри на музичних інструментах: звучних (брязкальця, бубни, барабани, кастаньети,

трикутники, дудочки, металофони, баян тощо), беззвучних; навчання музично-ритмічних рухів дітей дошкільного віку.

Методика підготовки дитини до школи. Звуковий аналіз слова. Фішки для позначення звуків. Методичні прийоми знайомства із звуками, літерами. Читання. Підготовка руки дитини до писання (пальчикові ігри). Зміст та методика проведення роботи з підготовки руки дитини до письма. Етапи формування навичок письма. Вправи для розвитку дрібної моторики руки. Обсяг математичного матеріалу у роботі з дітьми різного віку. Прийоми навчання дітей чисельної діяльності. Послідовність при навчанні обчисленню. Ознайомлення дітей з цифрами. Методика ознайомлення з величиною. Робота із ознайомлення дітей з геометричними фігурами. Особливості методичної роботи з просторовими та часовими уявленнями. Класифікація методів та прийомів навчання дітей математики.

Вправи: відпрацювання прийомів читання художньої літератури за програмою виховання і навчання дітей дошкільного віку та молодшого шкільного віку, Активізація дітей під час читання художньої літератури; читання художнього твору, вивчення віршів з дітьми; відпрацювання методики ознайомлення з арифметичними задачами на знаходження суми й остачі. Обстеження геометричних фігур. Вимірювання. Засвоєння просторових понять. Ознайомлення з часовими уявленнями; проведення дидактичних ігор з дітьми різних вікових категорій: обведення клітинок, овальні та хвилясті лінії, складання візерунків з геометричних фігур, штрихування готових контурів); відпрацювання методики ознайомлення з буквою та навчання дітей читанню.

Методика навчання іноземної мови. Сприймання і спостережливість дошкільників при засвоєнні іноземної мови. Наслідування як характерна особливість дошкільнят. Усні вправи. Види мовленнєвої діяльності. Класифікація вправ у відповідності до їх призначення і етапів оволодіння вміннями та навичками. Мовна гра як основна форма у виконанні вправ при вивченні іноземних мов. Класифікація мовних ігор. Роль і місце вивчення дитячих віршків і пісень у навчанні іноземної мови дошкільнят. Організація дитячих ранків, на основі вивчених віршів і пісень. Наочність і роздатковий матеріал як засіб активізації уваги дітей дошкільного віку. Закріплення лексичних навичок у процесі мовленнєвої діяльності, лексичні ігри. Навчання аудіюванню у процесі спілкування та проведення мовних ігор. Рольова гра як основний засіб мотивації діалогічного мовлення. Багатоплановість структури заняття з іноземної мови.

Вправи: відпрацювання методики проведення мовних ігор з метою формування фонетичних, лексичних, граматичних навичок, навичок мовлення і аудіюванні, сучасні сугестивні методи; розробка музичного свята з використанням пісень і віршів, драматизація і рольова гра.

Вивчення психолого-педагогічних умов формування культури поведінки дитини: 1) створення і підтримання у сім'ї сприятливого психологічного клімату можливе у тому випадку, якщо педагоги, батьки характеризуються емоційно-позитивною спрямованістю у ставленні до дітей (у педагогічному процесі ця умова передбачає вибір таких методів, як переконання, спонукальна вимога, доброзичливе навіювання, що забезпечують емоційний комфорт, породжують впевненість у власних силах); 2) дотримання взаємин у системі "дорослий - дитина" передбачає відмову від імперативної моделі взаємодії, визнання "дитини як своєї особистості, врахування її емоцій, почуттів, переживань, прийняття інтересів, потреб; 3) спрямованість виховного процесу на розвиток особистісних якостей, які зумовлюють культурну поведінку, перехід на позиції особистісно орієнтованого виховання передбачає перегляд шляхів формування культури поведінки, якщо раніше виховний процес головним чином спрямовувався на ознайомлення дітей із стандартними нормами та правилами поведінки, то сьогодні, згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти, основна увага приділяється розвитку у дитини особистісних якостей, що зумовлюють культурну поведінку; 4) реалізація єдності вимог між гувернером і батьками.

Тема 8. Технологія саморозвитку «Будинок вільної дитини» М.Монтессорі. Креативно-інтелектуальні тренінги (Барташнікова І.А, Барташнікова О.О). Технологія раннього навчання М.Зайцева. Технології формування та розвитку творчої особистості учня початкових класів

«Будинок вільної дитини» М.Монтессорі. Життєвий шлях М.Монтессорі і розвиток її педагогічної системи. Концептуальні засади педагогічної технології «Будинок вільної дитини» Марії Монтессорі. Особливості змісту педагогічної технології «Будинок вільної дитини» Марії Монтессорі. Матеріали для вправ у повсякденному житті та вироблення навичок соціальної поведінки. Матеріали для вправ на розвиток сенсорики (сенсорні матеріали). Матеріали для вправ

на розвиток мовлення, навичок письма, читання, математичних уявлень. Матеріали для вправ із розділу «Космічне виховання». Креативно-інтелектуальні тренінги І.А. і О.О.Барташнікових. Система тренування інтелектуальних здібностей дитини І.А. і О.О.Барташнікових. Особистісні особливості дітей з різними рівнями інтелекту і творчих здібностей. Системи інтелектуальних ігор: розвиток сенсорних здібностей і пам'яті; розвиток уваги та навичок навчальної діяльності; розвиток наочно-образного та логічного мислення; розвиток уяви та творчих здібностей; як навчити дитину читати. Технологія раннього навчання М.Зайцева. Концептуальні засади технологій раннього навчання М.Зайцева. Мета та завдання технологій раннього навчання М.Зайцева. Особливості змісту педагогічних технологій М.Зайцева. Кубики М.Зайцева, гра «Столик – мільярдер». Особливості змісту. Особливості методики. Концептуальні положення технології формування та розвитку творчої особистості учня початкових класів.

Змістовий модуль 3. Особливості роботи гувернера

Тема 9. Проблеми психологічної адаптації гувернера в сім'ї

Соціально-психологічна адаптація до професійної діяльності. Поняття адаптації. Діяльність. Професійна діяльність. Шляхи підвищення адаптаційних можливостей для оптимізації професійної діяльності. Питання оптимізації діяльності гувернера в сім'ї. Психологічна позиція; професійна роль і гра. Психологія спілкування. Комунікативні здібності гувернера. Невербальні засоби спілкування. Взаємини гувернера з членами родини дитини: взаємини гувернера з членами родини дитини, особливості спілкування; основи етики та етикету, дотримання правил професійної етики; перша бесіда з батьками при працевлаштуванні; вивчення сім'ї очима дитини (тест “Моя сім'я”); діагностика членів родини (тест Рене Жиля «Типи родин»). Відпрацювання навичок самоаналізу. Поняття самоаналізу. Питання психогігієни праці гувернантки: як запобігти втомі і роздратуванню; як оптимізувати прийняття рішення; як навчитися бути оптимістом та т.ін. Стрес. Види стресу. Прийоми запобігання стресу. Методи професійного самовдосконалення. Питання методики професійного самовдосконалення. Психотренінг. Психогімнастика.

Тема 10. Охорона праці. Безпека гувернера і дитини

Соціально-психологічна адаптація до професійної діяльності. Поняття адаптації. Діяльність. Професійна діяльність. Шляхи підвищення адаптаційних можливостей для оптимізації професійної діяльності. Питання оптимізації діяльності гувернера в сім'ї. Психологічна позиція; професійна роль і гра. Психологія спілкування. Комунікативні здібності гувернера. Невербальні засоби спілкування. Взаємини гувернера з членами родини дитини: взаємини гувернера з членами родини дитини, особливості спілкування; основи етики та етикету, дотримання правил професійної етики; перша бесіда з батьками при працевлаштуванні; вивчення сім'ї очима дитини (тест “Моя сім'я”); діагностика членів родини (тест Рене Жиля «Типи родин»). Відпрацювання навичок самоаналізу. Поняття самоаналізу. Питання психогігієни праці гувернантки: як запобігти втомі і роздратуванню; як оптимізувати прийняття рішення; як навчитися бути оптимістом та т.ін. Стрес. Види стресу. Прийоми запобігання стресу. Методи професійного самовдосконалення. Питання методики професійного самовдосконалення. Психотренінг. Психогімнастика.

Правові та організаційні основи охорони праці. Основні законодавчі акти з охорони праці: Конституція України, Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України, Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», Основи законодавства України про охорону здоров'я. Основні нормативно-правові акти з охорони праці. Право громадян на охорону праці при укладанні трудового договору. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Тривалість робочого дня працівників. Колективний договір, його укладання і виконання. Відповідальність за порушення законодавства про працю, охорону праці, нормативно-правових актів з охорони праці. Безпека праці і здоровий спосіб життя. Алкоголізм і безпека праці. Професійні захворювання. Основні заходи запобігання травматизму та захворювання: організаційні, технічні, санітарно-виробничі, методико-профілактичні. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Основи безпеки праці при виконанні робіт за професією «Гувернер». Загальні питання безпеки праці. Основні небезпеки під час робіт за професією «Гувернер».

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин Денна форма навчання			
	Усього:	Лекції	Практичні	Сам. робота
<i>Змістовий модуль 1. Основні умови роботи гувернера</i>				
Тема 1, 2. Основи правових знань. Сім'я як соціальний інститут становлення та розвитку особистості людини.	18	4	4	10
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	18	4	4	10
<i>Змістовий модуль 2. Методики виховання та навчання дітей молодшого віку</i>				
Тема 3. Основи педіатрії та гігієни дитини.	10	2	2	6
Тема 4. Дитяча педагогіка	10	2	2	6
Тема 5. Дитяча література.	12	2	2	8
Тема 6, 7. Методики виховання дітей.	16	4	4	8
Тема 8. Технологія саморозвитку «Будинок вільної дитини» М.Монтессорі. Креативно-інтелектуальні тренінги (Барташнікова І.А, Барташнікова О.О). Технологія раннього навчання М.Зайцева. Технології формування та розвитку творчої особистості учня початкових класів	12	2	2	8
<i>Разом за змістовим модулем 2.</i>	60	12	12	36
<i>Змістовий модуль 3. Особливості роботи гувернера</i>				
Тема 9. Проблеми психологічної адаптації гувернера в сім'ї.	11	2	2	7
Тема 10. Охорона праці. Безпека гувернера і дитини.	11	2	2	7
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	20			20
<i>Разом за змістовим модулем 3.</i>	42	4	4	34
Усього годин	120	20	20	80

7. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основи правових знань. Сім'я як соціальний інститут становлення та розвитку особистості людини. Інформаційні технології.	2
2.	Основи педіатрії та гігієни дитини. Дитяча педагогіка	2
3.	Методика виховання дітей. Методика фізичного виховання. Методика розвитку мовлення.	2
4.	Методика вивчення природи. Методика зображувальної діяльності.	2
5.	Методика музичного розвитку. Методика навчання іноземної мови.	2

6.	Методика підготовки дитини до школи. Дитяча література.	2
7.	Технологія саморозвитку «Будинок вільної дитини» М.Монтессорі. Креативно-інтелектуальні тренінги (Барташнікова І.А, Барташнікова О.О).	2
8.	Технологія раннього навчання М.Зайцева. Технології формування та розвитку творчої особистості дитини	2
9.	Проблеми психологічної адаптації гувернера в сім'ї. Охорона праці.	2
10.	Безпека гувернера і дитини. Правила дорожнього руху	2
	Всього	20

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Право - соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Законодавство України про освіту та його завдання. Право громадян на освіту. Подружжя, батьки, діти – їхні права і обов'язки. Поняття шлюбу і сім'ї. Юридичний і правовий захист гувернера. Сучасні вимоги до батька та дружини. Родина та взаємодія у родинному колі.	2
2.	Використання інформаційних та комп'ютерних технологій. Пошук інформації в Інтернеті. Комп'ютерні ігри для дітей дошкільного та шкільного віку: навчальні, розвиваючі, інтерактивні (Весела математика (математичні розвиваючі ігри для дітей 5-7 років); Весела азбука (Навчальна гра для наймолодших); Весела каліграфія (Розвиваюча гра для малят); Букви та цифри; Несерйозні уроки. Від 4 до 7 років (інтерактивні ігри для навчання читанню та рахуванню); День народження динозаврика (жива книжка, гра, навчання рахуванню).	3
3.	Основні педагогічні поняття: “освіта”, “виховання”, “навчання”, “формування особистості”. Родинне виховання. Про сім'ю і родинне виховання. Розвиток і виховання дітей раннього віку. Особливості періоду дошкільного дитинства та його значення. Роль виховання у розвитку особистості. Педагогічна вікова періодизація. Характеристика вікових періодів.	2
4.	Анатомо-фізіологічні особливості дитини в різні вікові періоди: Фізіологічні підходи до режиму дня. Значення режиму дня. Сон і гігієнічні вимоги до нього. Способи підтримки імунітету: фізичне навантаження, перебування на свіжому повітрі, відновлення сил організму, особиста гігієна, режим харчування, водні процедури, фітотерапія. Догляд за хворою дитиною. Сенситивні періоди розвитку особистості дитини.	2
5.	Перинатальний період розвитку. Анатомо-фізіологічна характеристика дітей від народження до шести років. Гігієнічне виховання. Гігієнічні фактори: режим, харчування, догляд. Загартування. Ранкова гімнастика. Методика проведення ранкової гімнастики. Заняття з фізичної культури. Руховий режим на прогулянці. Рухливі ігри. Народні рухливі ігри. Значення, тематика, зміст і методика проведення. Види сімейних свят і розваг.	2
6.	Характеристика мови дітей раннього віку. Завдання із зв'язного мовлення. Особливості засвоєння граматики дітьми. Наочні та словесні методи в роботі над розвитком мовлення дитини. Види занять з виховання звукової культури мовлення, їх структура та методика проведення.	2
7.	Методи і прийоми розвитку діалогічного мовлення (розмова вихователя з дітьми, бесіда, дидактичні ігри та вправи). Формування монологічного мовлення дітей.	2
8.	Значення природи у всебічному розвитку дитини: естетичний, фізичний, розумовий розвиток (пам'ять, уява, увага, відчуття, сприйняття, мова). Спостереження як основний метод ознайомлення дітей з природою. Види спостережень: за тривалістю (епізодичні або короткочасні; тривалі або систематичні); за дидактичною метою (первинні, повторні, порівняльні, заключні); за способом організації (колективні та індивідуальні, планові і позапланові).	3

	Демонстрування ілюстративного матеріалу. Праця в природі, її своєрідність. Методика ознайомлення з планетою Земля, картою неба, Землі. Використання опосередкованих методів: читання художніх творів, розглядання ілюстрацій, перегляд відеофільмів, дидактичних ігор.	
9.	Завдання предметного, сюжетного, декоративного малювання. Обладнання для малювання. Завдання з навчання ліпленню. Обладнання. Завдання та тематика конструювання для дітей різного віку. Обладнання для конструювання. Методи та прийоми конструювання для дітей різного віку.	2
10	Мета і завдання музичного розвитку дитини. Музика і всебічний розвиток особистості дитини: естетичне виховання, формування моральних якостей, активізація розумових здібностей. Методи навчання навичок слухання музики: наочність, виконання музики, слово дорослого. Музично-дидактичні ігри для розвитку тембрового слуху, ритму, високого звукового слуху.	2
11	Сприймання і спостережливість дитини при засвоєнні іноземної мови. Види мовленнєвої діяльності. Класифікація вправ у відповідності до їх призначення і етапів оволодіння вміннями та навичками.	2
12	Мовна гра як основна форма у виконанні вправ при вивченні іноземних мов. Класифікація мовних ігор. Роль і місце вивчення дитячих віршиків і пісень у навчанні іноземної мови дошкільнят. Навчання аудіюванню у процесі спілкування та проведення мовних ігор. Рольова гра як основний засіб мотивації діалогічного мовлення.	2
13	Методичні прийоми знайомства із звуками, літерами. Читання. Підготовка руки дитини до писання (пальчикові ігри). Зміст та методика проведення роботи з підготовки руки дитини до письма. Етапи формування навичок письма. Вправи для розвитку дрібної моторики руки.	2
14	Обсяг математичного матеріалу у роботі з дітьми різного віку. Прийоми навчання дітей чисельної діяльності. Ознайомлення дітей з цифрами. Методика ознайомлення з величиною. Робота із ознайомлення дітей з геометричними фігурами. Класифікація методів та прийомів навчання дітей математики	2
15	Вивчення психолого-педагогічних умов формування культури поведінки дитини.	2
16	Методичні засоби в роботі домашнього вихователя з дитячою літературою. Казки для дітей: український фольклор; малі жанри українського фольклору (скоромовки, прислів'я, загадки, щедрівки, колядки, колискові пісні, заклички, пісні-ігри). Українська народна казка. Види казок. Казки про тварин.	2
17	Міфологія чарівної казки. Особливості соціально-побутової казки. Прийоми виразного читання: інтонація, темп, логічний наголос тощо. Інсценування казок про тварин та соціально-побутових казок. Складання творчих завдань до чарівної казки. Казки народів світу: народна казка; авторська казка. Особливості казок різних народів.	2
18	Видатні автори казок для дітей. Морально-етична проблематика казок Г.Х.Андерсена. Казки братів Грімм про природу. Риси народного життя в літературних казках Ш.Перро. Творчість К.Чуковського. Поезія для дітей. Психологічні особливості сприйняття дитиною поезії. Класична поезія.	2
19	Сучасна поезія. Особливості читання поезії. Прийоми виразного читання. Дитяча розповідна проза. Сучасна проза для дітей. Відображення природи в творчості відомих письменників. Сучасна дитяча література.	2
20	Концептуальні засади педагогічної технології «Будинок вільної дитини» Марії Монтесорі. Особливості змісту педагогічної технології «Будинок вільної дитини» Марії Монтесорі. Матеріали для вправ у повсякденному житті та вироблення навичок соціальної поведінки. Матеріали для вправ на розвиток сенсорики (сенсорні матеріали). Матеріали для вправ на розвиток мовлення, навичок письма, читання, математичних уявлень. Матеріали для вправ із розділу «Космічне виховання».	3
21	Система тренування інтелектуальних здібностей дитини І.А. і О.О.Барташнікових.	3

	Особистісні особливості дітей з різними рівнями інтелекту і творчих здібностей. Системи інтелектуальних ігор: розвиток сенсорних здібностей і пам'яті; розвиток уваги та навиків навчальної діяльності; розвиток наочно-образного та логічного мислення; розвиток уяви та творчих здібностей; як навчити дитину читати.	
22	Концептуальні засади технологій раннього навчання М.Зайцева. Особливості змісту педагогічних технологій М.Зайцева. Кубики М.Зайцева, гра «Столик – мільярдер». Особливості змісту. Особливості методики.	2
23	Концептуальні положення технології формування та розвитку творчої особистості учня початкових класів.	2
24	Правові та організаційні основи охорони праці. Основні законодавчі акти з охорони праці: Конституція України, Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України, Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», Основи законодавства України про охорону здоров'я. Основні нормативно-правові акти з охорони праці.	3
25	Відповідальність за порушення законодавства про працю, охорону праці, нормативно-правових актів з охорони праці. Безпека праці і здоровий спосіб життя. Алкоголізм і безпека праці.	2
26	Професійні захворювання. Основні заходи запобігання травматизму та захворювання: організаційні, технічні, санітарно-виробничі, методико-профілактичні.	2
27	Основи електробезпеки. Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Поняття про гігієну праці як систему організаційних, гігієнічних та санітарно-технічних заходів. Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках. Правила накладання пов'язок, їх типи.	3
28	Безпека на вулиці. Безпека при користуванні транспортними засобами: автомобілем, автобусом, метро, залізницею, авіаційним транспортом.	2
29	Поведінка гувернера і дитини в громадських місцях. Заходи з попередження та поведінка гувернантки і дитини під час кримінальних ситуацій (крадіжки, викрадення людей, бійка, захоплення заручників, крадіжки в квартирі, напад, шахрайство, загрози по телефону).	3
30	Самозахист. Технічні засоби захисту.	2
31	Принципи поведінки в офіційний час з роботодавцем, членами його родини. Посадові обов'язки гувернера.	2
32	Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що має створити безпечні умови для всіх його учасників. Надання першої допомоги при різних видах травм.	2
	Разом	80

10. Індивідуальні завдання

1. Підготувати порт-фоліо «Моя педагогічна майстерність».
2. Розробка власного пакету вправ-тренінгів для роботи з дітьми.
3. Творчий проект з обраної теми.
4. Підготовка резюме

11. Методи навчання.

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);

МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

12. Методи оцінювання.

МО1 –екзамени;

МО2 –усне або письмове опитування

МО3 - колоквіум,

МО4 –тестування;

МО5 – командні проекти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;

МО10 –залік.

13. Засоби діагностики результатів навчання: усне опитування, дискусії, обговорення проблемних питань, індивідуальні завдання, захист повідомлень, наскрізні творчі проекти, захист наукових проектів, есе, ігри-вправи, тренінги.

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено: проведення інтерактивних лекцій, семінарів, колоквіумів, тренінгів, інтерактивних методик; робота в бібліотеці, в системі Інтернет, у читальних залах; підготовка творчих завдань; розробка проектів.

14. Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці;			

			контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ та оцінка за екзамен.

15. Розподіл балів, що присвоюються студентам при вивченні навчального курсу «Гувернерство»

Поточне тестування та самостійна робота										ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3			
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	20	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		
Модульний контроль – 3		Модульний контроль – 4						Модульний контроль – 3			

Критерії по видах діяльності

№№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали	Кількість балів
Обов'язкові			
T1	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	7

	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
T2	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	
	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	7
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
Модульна контрольна робота		0-3	3
T3	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	
	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	7
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
T4	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	
	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	7
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
T5	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	
	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	7
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
T6	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	
	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	7
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
T7	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	
	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	7
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
T8	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	
	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	7
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
Модульна контрольна робота		0-4	4
T9	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	
	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	7
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
T10	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	
	Виконання завдань практичних (лабораторних, семінарських) занять, виступи, участь в обговоренні, поточне тестування	5	7
	Виконання завдань самостійної роботи	1	
Модульна контрольна робота		0-3	3
ІНДЗ		0-20	20
Разом		100	

16. Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій; нормативні документи; посібники, підручники, періодичні видання; освітній контент навчальної дисципліни; Інтернет ресурси.

17. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Право як соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури.
2. Законодавство України про освіту та його завдання. Основні принципи освіти. Державна політика в галузі освіти.
3. Характеристики сім'ї як соціального інституту формування особистості, тенденції її розвитку.

4. Психолого-педагогічні основи взаємодії з різними типами сімей. Сучасні вимоги до батька та дружини.
5. Комп'ютерні ігри для дітей дошкільного та шкільного віку та їх головне завдання.
6. Анатомо-фізіологічні особливості дитини в різні вікові періоди.
7. Сенситивні періоди розвитку особистості дитини.
8. Родинне виховання, сім'я і родинне виховання.
9. Особливості розвитку і виховання дітей раннього віку.
10. Особливості періоду дошкільного дитинства та його значення.
11. Педагогічна вікова періодизація. Характеристика вікових періодів.
12. Значення народної педагогіки у вихованні дітей.
13. Головне завдання морального виховання дітей. Роль сім'ї в моральному вихованні дитини.
14. Головне завдання статевого виховання дітей. Роль сім'ї в статевому вихованні дитини.
15. Головне завдання трудового виховання. Роль сім'ї в трудовому вихованні дитини.
16. Економічне виховання дітей. Господарсько-побутова праця. Доручення.
17. Естетичне виховання дітей. Значення і завдання естетичного виховання дитини. Формування основ естетичного смаку.
18. Анатомо-фізіологічна характеристика дітей від народження до шести років: вага, зріст, будова кістково-м'язової системи тощо.
19. Особливості гігієнічного виховання. Гігієнічні фактори: режим, харчування, догляд.
20. Значення для дитини занять з фізичної культури. Рухливі ігри. Народні рухливі ігри. Види сімейних свят і розваг.
21. Характеристика мови дітей раннього віку. Словесні методи та прийоми при розвитку мовлення дитини.
22. Види занять з виховання звукової культури мовлення, їх структура та методика проведення.
23. Методи і прийоми розвитку діалогічного мовлення (розмова вихователя з дітьми, бесіда, дидактичні ігри та вправи).
24. Значення природи у всебічному розвитку дитини: естетичний, фізичний, розумовий розвиток (пам'ять, уява, увага, відчуття, сприйняття, мова).
25. Спостереження як основний метод ознайомлення дітей з природою. Види спостережень.
26. Праця в природі, її своєрідність. Види праці, її зміст.
27. Використання наочних методів ознайомлення з природою.
28. Завдання предметного, сюжетного, декоративного малювання. Завдання предметної, сюжетної та декоративної аплікації.
29. Мета і завдання музичного розвитку дитини. Музика і всебічний розвиток особистості дитини: естетичне виховання, формування моральних якостей, активізація розумових здібностей.
30. Методи навчання навичок слухання музики: наочність, виконання музики, слово дорослого.
31. Музично-дидактичні ігри для розвитку тембрового слуху, ритму, високого звукового слуху.
32. Мета та завдання засвоєння іноземної мови дітьми. Сприймання і спостережливність дошкільників при засвоєнні іноземної мови.
33. Мовна гра як основна форма у виконанні вправ при вивченні іноземних мов. Багатоплановість структури заняття з іноземної мови.
34. Методичні прийоми знайомства із звуками, літерами. Читання.
35. Підготовка руки дитини до писання (пальчикові ігри). Зміст та методика проведення роботи з підготовки руки дитини до письма.
36. Етапи формування навичок письма. Вправи для розвитку дрібної моторики руки.
37. Обсяг математичного матеріалу у роботі з дітьми різного віку. Прийоми навчання дітей чисельної діяльності, навичків обчислення. Ознайомлення дітей з цифрами.
38. Вивчення психолого-педагогічних умов формування культури поведінки дитини.
39. Дитяча література як культурне явище, виховний засіб та навчальний предмет.

40. Українська народна казка. Казки для дітей: український фольклор; малі жанри українського фольклору (скоромовки, прислів'я, загадки, шедрівки, колядки, колискові пісні, заклички, пісні-ігри).
41. Прийоми виразного читання: інтонація, темп, логічний наголос тощо.
42. Особливості тематики казок для дітей різного віку.
43. Казки народів світу: народна казка; авторська казка. Особливості казок різних народів.
44. Поезія для дітей. Місце поезії для дітей серед інших жанрів, її роль в системі індивідуального виховання. Психологічні особливості сприйняття дитиною поезії.
45. Класична поезія. Сучасна поезія. Особливості читання поезії. Прийоми виразного читання. Дитяча розповідна проза.
46. Сучасна проза для дітей. Відображення природи в творчості відомих письменників. Сучасна дитяча література.
47. Особливості технології саморозвитку М.Монтессорі. Методика використання золотих матеріалів М.Монтесорі.
48. Особливості раннього навчання дітей з технологією. М.Зайцева. Кубики зайцева. Методика навчання дітей за М.Зайцевим.
49. Особливості технології формування та розвитку творчої особистості дитини молодшого віку.
50. Соціально-психологічна адаптація до професійної діяльності.
51. Психологія спілкування. Комунікативні здібності гувернера. Невербальні засоби спілкування. Взаємини гувернера з членами родини дитини:
52. Методи професійного самовдосконалення. Питання методики професійного самовдосконалення. Психотренінг. Психогімнастика.
53. Правові та організаційні основи охорони праці. Основні законодавчі акти з охорони праці.
54. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Тривалість робочого дня працівників.
55. Безпека праці і здоровий спосіб життя. Правила надання першої допомоги дитині.
56. Правила поведінки гувернера і дитини в громадських місцях.
57. Принципи поведінки в офіційний час з роботодавцем, членами його родини.
58. Посадові обов'язки гувернера.
59. Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що має створити безпечні умови для всіх його учасників. Загальна структура і основні вимоги Правил дорожнього руху.
60. Відповідальність за порушення правил дорожнього руху. Соціально – економічні і правові наслідки ДТП і порушення ПДР.

18. Рекомендована література:

Основна:

1. Акіншева І. П. Технологія роботи соціального гувернера : метод. посіб. для студ. спец. "Соціальна педагогіка та практична психологія". "Соціальна педагогіка та основи правознавства" І І.П.Акіншева. Луганськ : Альма-матер, 2008. 164 с.
2. Артемова Л.В. Історія педагогіки України. К.: Либідь, 2006. 274 с.
3. Гавриленко Т. Функції та напрями роботи соціального гувернера. - Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ivchdpu/ped/201184IGavryl.pdf.
4. Кобилянська Л.І. Гувернерство як предмет науково-педагогічного аналізу. Л.І. Кобилянська II Вісник Львівського ун-ту. 2012. Вип. 28. С. 91-99.
5. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: У 2 частинах : Навчальний посібник.К.: Вища школа, 2006. Ч. 1. 302 с.
6. Максимовська Н. О. Гувернерство в сучасних умовах: соціально-педагогічний аспект І Н. О. Максимовська II Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2009. № 3. С. 11-16.
7. Маценко Л.М. Методика роботи гувернера : навчально-методичний посібник для підготовки фахівців напряму 0101 – «Педагогічна освіта» зі спеціальності 6.010103 – «Соціальна педагогіка». К. : ДАКККіМ, 2010. 242с.
8. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: «Академвидав», 2013. 456 с.

9. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, спеціальність «Дошкільне виховання». К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. 352 с.

10. Савельєва Н.М. Методика роботи гувернера: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів. Полтава, 2004. 96 с.

11. Сарапулова Є.Г. Психолого-педагогічні основи навчально-виховної діяльності гувернера : монографія. К. : МАУП, 2003. 264 с.

12. Сучасні педагогічні технології підготовки майбутніх гувернерів. Л.І Кобилянська - Чернівці: Чернівецький національний університет, 2012.

13. Технологія роботи соціального гувернера: Навчальний посібник / В.І. Леонова. – Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 244 с.

14. Шароватова О. П. Гувернерство як соціально-педагогічна проблема — Портал современных педагогических ресурсов intellect-invest.org.ua/rus/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn1_2008_st_27/?print 7/7

Додаткова:

15. Гайдукевич В. І. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів із дисципліни “Основи соціального гувернерства” І В. І. Гайдукевич. К. : Персонал, 2010. 41 с.

16. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.

17. Дитина в дошкільні роки: Програма розвитку, навчання та виховання дітей. 2-ге видання. - Запоріжжя: ТОВ "Ліпс" ЛТД, 2004. 268 с.

18. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О.Огнев'юк, К.І.Волинець; наук. кер. програмою: О.В.Проскура, Л.П.Кочина, В.У.Кузьменко, Н.В.Кудикіна; авт. кол.: Г.В.Беленька, Е.В.Белкіна, О.Л.Богініч, / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України. Київ. ун-т ім.Б.Грінченка, 2012. 492 с.

19. Закон „Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР „Про освіту”. К.: Генеза, 1996. 36 с.

20. Закон України „Про виховання дітей та молоді”. Освіта України. № 72. – 14 вересня 2004. С. 4-6.

21. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Науково-методичний посібник / Науковий редактор О.Л.Кононко. К.: редакція журналу «Дошкільне виховання», 2003. 243 с.

22. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту В.О.Огнев'юк, К.І.Волинець; наук. кер. програмою: О.В.Проскура, Л.П.Кочина, В.У.Кузьменко, Н.В.Кудикіна; авт. кол.: Г.В.Беленька та ін. / Мін. осв. і наук., мол. спорту України. Київ. ун-т ім.Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. К.: Київ. ун-т ім.Б.Грінченка, 2012. 400 с.

23. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.І.Білан, Л.М.Возна, О.Л.Максименко та ін. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 264 с.

24. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / О.О.Андриєтті, О.П.Голубович, О.П.Долинна, Т.В.Дяченко, Т.С.Ільченко Тернопіль: Мандрівець, 2013. 104 с.

Інформаційні ресурси:

25. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

26. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnrb.gov.ua/ 3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>

27. Библиотека Гумер <http://www.gumer.info/>